

УДК 378.013(477):373.3.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.17>

Наталія НАУМЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології,

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

nataliia.naumenko@hnpu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0658-1769

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. *Мета* статті полягає у дослідженні сучасного стану професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах вищої освіти. **Методологія** дослідження передбачала використання загальнонаукових методів дослідження: теоретичного аналізу наукової психолого-педагогічної та методичної літератури з метою огляду та аналізу існуючих теорій, концепцій і підходів до вирішення проблеми; порівняльного аналізу з метою порівняння різних аспектів формулювання теоретичних положень; інтерпретації та узагальнення отриманої інформації з метою аналізу та обробки отриманих даних для встановлення зв'язків та закономірностей, формулювання висновків та узагальнень для подальшого дослідження та практичного застосування. **Наукова новизна** полягає у тому, що, використовуючи метод теоретичного, порівняльного аналізу наукової та методичної літератури та узагальнення інформації, здійснено аналіз сучасного стану професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах освіти України в умовах освітньої реформи «Нова українська школа» та тенденції світового розвитку. **Висновки.** На сучасний стан професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в педагогічних закладах вищої освіти України впливають процеси глобалізації, інформатизації та демократизації сучасного суспільства. Вхідження Української держави у соціально-економічний, політичний та освітній простір розвинених країн Європи передбачає визначення змістового наповнення освітніх реформ та підходів до їх реалізації відповідно до тенденцій розвитку глобального світу. Удосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів включає такі аспекти, як: випереджаючий розвиток, мінімізація освітніх вимог та подальший професійний розвиток, студентоцентроване навчання та академічна свобода, поєднання навчання та наукових досліджень; оновлення змісту освіти; інтернаціоналізація; залучення роботодавців та практиків; соціальна підтримка та врахування особливих освітніх потреб здобувачів освіти; участь майбутніх фахівців у формуванні змісту освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, учитель початкових класів, Нова українська школа, якість освіти, професійний стандарт учителя початкових класів.

Nataliia NAUMENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Human Health, Rehabilitation and Special Psychology,

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

nataliia.naumenko@hnpu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-0658-1769

THE CURRENT STATE OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Abstract. *The purpose* of the article is to study the current state of professional training of future primary school teachers in pedagogical institutions of higher education. **The methodology** of the study involved the use of general scientific research methods: methods of theoretical analysis of scientific psychological, pedagogical, and methodological literature in order to review and analyze existing theories, concepts and approaches to solving the problem; comparative analysis in order to compare different aspects of the formulation of theoretical statements; interpretation and generalization of the information obtained in order to analyze and process the data obtained to establish links and patterns, formulate conclusions and generalizations for further usage. **The scientific novelty** is that using the method of theoretical, comparative analysis of scientific and methodological literature and generalization of information, the analysis of the current state of professional training of future primary school teachers in pedagogical institutions of education of Ukraine in the context

of the educational reform "New Ukrainian School" and trends in world development was carried out. **Conclusions.** The current state of professional training of future primary school teachers in pedagogical institutions of higher education in Ukraine is influenced by the processes of globalization, informatization and democratization of modern society. The entry of the Ukrainian state into the socio-economic, political and educational space of developed European countries implies the definition of the content of educational reforms and approaches to their implementation in accordance with the trends of the global world. Improvement of the system of professional training of future teachers includes such aspects as: advanced development, minimization of educational requirements and further professional development, student-centered learning and academic freedom, combination of teaching and research; updating the content of education; internationalization; involvement of employers and practitioners; social support and consideration of special educational needs of students; participation of future professionals in shaping the content of education.

Key words: professional training, primary school teacher, New Ukrainian School, quality of education, professional standard of primary school teacher.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та інтеграційні процеси у світі, що визначають сучасне демократичне суспільство в ХХІ ст., підкреслюють необхідність різкого підвищення якості загальної середньої та вищої освіти в Україні. Для успішної інтеграції українського суспільства у розвинений світ та досягнення європейських стандартів важливо створити умови для вільного руху товарів, послуг і людського ресурсу в європейському середовищі. З огляду на це, зростає необхідність у терміновій адаптації системи освіти України до загальноєвропейських критеріїв і стандартів. У Концепції «Нова українська школа» окреслено ключові принципи реформування загальної середньої освіти України. Основним завданням модернізації освітньої галузі є перебудова її початкової ланки, оскільки успішність учнів у подальшому навчанні та професійному розвитку, ефективний вибір життєвого шляху, здатність до саморозвитку і професійної мобільності, а також конкурентоспроможність на ринку праці в умовах глобальних змін значною мірою залежать від якості освіти, здобутої у початковій школі.

У системі вищої освіти України професійна педагогічна освіта відіграє ключову роль, тому як націлена на підготовку конкурентоздатних фахівців для освітньої галузі, які повинні мати високий рівень професіоналізму та відповідати сучасним світовим вимогам, що висувуються до педагога нової генерації. Майбутній учитель має володіти високим рівнем загальної культури та загальнолюдських цінностей, бути патріотом своєї країни і своєї справи, дослідником з інноваційним мисленням, творчою і креативною особистістю, здатним до постійного самовдосконалення та саморозвитку з метою вирішення актуальних освітніх завдань, спрямованих на розвиток педагогічної науки.

Тож питання якісної професійної підготовки вчителів початкової школи стають надзвичайно

важливими, особливо в контексті сучасних реформ, що відбуваються в освіті в умовах сьогодення.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Професійна підготовка майбутніх учителів була предметом вивчення широкого кола зарубіжних і вітчизняних науковців протягом усього періоду розвитку суспільства. На різних етапах існування соціуму висувалися вимоги до підготовки вчителя, що визначалися особливостями людського світогляду в той чи інший історичний період. Основні вимоги до підготовки педагога були окреслені ще І. Гербартом, А. Дистервегом, Я. Коменським, Д. Локком, Й. Песталоцці, Ж. Руссо тощо. А. Дистервег наголошував, що якість підготовки вчителя залежить від системи професійних цінностей, що є основою особистості фахівця [4]. Провідні педагоги ХХ ст., зокрема А. Макаренко, К. Ушинський, В. Сухомлинський, досліджували модель професійної підготовки вчителя на гуманістичних засадах. На перетині двох століть – ХХ і ХХІ українське суспільство характеризувалося низкою реформаційних процесів у всіх сферах життя людини, що суттєво вплинуло на розвиток педагогічних ідей та розуміння суті педагогічної професії. О. Абдуліна, І. Бех, В. Євдокімов, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лозова, І. Прокопенко, С. Сисоєва та ін. модель професійної підготовки майбутнього вчителя визначали на основі системного підходу, що передбачав систему професійних загальнопедагогічних знань та розвиток особистості вчителя [4]. Особливості професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах сьогодення досліджено сучасними науковцями, зокрема О. Безкопильним, Ю. Бойчуком, О. Вознюком, О. Дубасенюк, В. Кременем, О. Семеніхіною тощо, які основним завданням професійної підготовки сучасного вчителя виділяли його спрямованість на

підготовку підростаючого покоління до життя в умовах швидкозмінного світу. О. Безкопильний наголошував на формуванні у майбутніх педагогів системи вмій і навичок трудової діяльності у поєднанні з високим рівнем освіченості та моралі [1]. О. Вознюк і О. Дубасенюк серед перспективних напрямів підготовки майбутніх учителів визначали їхню здатність до інноваційної діяльності, що характеризується змінами пріоритетів у змісті освітніх програм та має відповідати матеріальним і духовним потребам сьогодення [3].

Таким чином, під впливом соціальних потреб шкільна система освіти постійно змінюється, що визначає вектори розвитку професійної підготовки майбутніх учителів, які мають задовольняти потребу людства у підготовці молодого покоління до ефективної життєдіяльності в умовах сьогодення.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан розвитку українського суспільства характеризується суттєвими змінами в усіх сферах життєдіяльності людини. Процеси євроінтеграції визначають вектори перебудови соціально-економічної, політичної та освітньої галузей. Сьогодні особлива увага науковців спрямована на дослідження процесів модернізації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи відповідно до сучасних ринкових вимог у розвинених країнах Європи.

Освітня галузь України від початку XXI ст. перебуває у стані реформ. Проте вирішення сучасних освітніх завдань характеризується наявністю суперечностей, зокрема якість загальної середньої освіти напряму залежить від педагогів, які здатні реалізувати освітні реформи, але недостатніми є дослідження інноваційних підходів до професійної підготовки вчителів; швидкий темп упровадження реформи Нової української школи вимагає швидкої реакції від закладів вищої педагогічної освіти щодо модернізації системи професійної підготовки вчителів початкової школи в умовах освітніх викликів; необхідність упровадження у національну систему освіти передового європейського досвіду супроводжується недостатнім вивченням українськими вченими тен-

денцій його розвитку в європейських країнах; процеси євроінтеграції потребують створення єдиної загальноєвропейської системи професійної підготовки майбутніх учителів із можливістю взаємовизнання дипломів про освіту, що сповільнюється великою кількістю моделей професійної підготовки педагогічних кадрів у країнах Європи; соціально-політичні негаразди в Україні уповільнюють реформи у вищій освіті на основі синхронізації напрямів розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні та країнах Європи [2].

Педагогічна Конституція Європи зазначає, що зміст професійної підготовки майбутнього вчителя має відображати запити суспільства щодо вчителя, який здатний створювати комфортні умови для всебічного розвитку учня, сприяти формуванню його життєвих компетентностей, що є визначальними для успішної соціалізації в умовах постійних змін, забезпечувати ефективні суб'єкт-суб'єктні відносини на засадах сталого розвитку [8].

Сучасний етап розвитку суспільства визначає концептуальні ідеї реформ освітньої системи в Україні, що визначені в Законі України «Про освіту», Концепції «Нова українська школа», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр., Новому державному профстандарті вчителя початкових класів. Основним завданням Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2023 рр. є «... прагнення України стати рівноправним членом європейської спільноти, а визначені нею стратегічні та операційні цілі відповідають зобов'язанням України згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони» [11].

Сьогодні стрімкі зміни в суспільстві та технологіях висувають перед фахівцями вимоги щодо розвитку розширених компетентностей як у професійній, так і загальній сфері. Великого значення набувають навчання протягом життя, розвиток критичного та системного мислення, креативності, інформаційно-комунікаційних навичок, адаптивності до невизначеності, здатності до міжгалузевої комунікації, культурної освіченості, вільне володіння державною та іноземними мовами. Майбутнім трендом є сприяння міждисциплінарним та

мультидисциплінарним освітнім і дослідницьким програмам та проектам, а також вільний вибір та формування індивідуальної освітньої траєкторії для освітян [11].

Відповідно до викликів та реалій сьогодення, у національному законодавстві у сфері освіти визначено модель професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи з урахуванням світових тенденцій. Така модель передбачає формування у майбутніх фахівців загальнолюдських цінностей, професійно-орієнтований зміст освіти, урахування національного досвіду та надбань у поєднанні з передовим європейським, упровадження нормативної і вибіркової освітньої компоненти, формування індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх учителів за рахунок упровадження елективних курсів, взаємозв'язок практичної і професійної підготовки, урахування принципів індивідуалізації та активізації навчання у процесі професійної підготовки, що забезпечує розвиток самостійності, ініціативності, відповідальності, сприяє самовдосконаленню [10].

На думку Н. Карапузової і Н. Манжелей, організація інноваційного освітнього середовища в закладах вищої педагогічної освіти сприятиме формуванню професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Таке середовище має включати психологічні та організаційно-методичні умови, що є основою для втілення інновацій. З огляду на це, майбутні вчителі мають бути здатними виявляти, аналізувати та оцінювати сучасні виклики, ризики і загрози для освітньої сфери, застосовуючи весь арсенал методичних інструментів, інноваційних підходів, тактик у професійній діяльності з урахуванням передового педагогічного досвіду [6].

В умовах реформування системи освіти, аналізуючи досвід підготовки вчителів у країнах Європи, В. Кремень указує на необхідність урахування не лише рівня знань майбутніх фахівців під час вступу на педагогічні спеціальності, але й їхню педагогічну та професійну орієнтацію. Дослідник підкреслює, що сьогодні важливою є переоцінка підходів до професійної підготовки майбутніх учителів, зосереджуючи увагу на формуванні психологічної компетентності. Такий підхід допоможе майбутнім учителям визначати зони актуального і найближчого розвитку учнів, виділяючи їхні сильні та слабкі боки; розвивати інформаційно-комунікаційну компетентність;

збільшувати практичну підготовку, а також надавати можливості для стажування під керівництвом досвідчених учителів [7].

Таким чином, процеси глобалізації, інформатизації та демократизації, повага до прав людини та її гідності, ринкова система відносин, входження Української держави у соціально-економічний, політичний та освітній простір розвинених країн Європи, що є векторами розвитку сучасного суспільства, визначають змістове наповнення освітніх реформ та підходи до їх реалізації. Професійна педагогічна освіта має сприяти формуванню «нового вчителя», який володіє не лише предметною компетентністю, а й особистісними і професійними якостями, що є необхідними для успішної реалізації завдань професійної діяльності в умовах сучасних реалій. «Новий учитель» – це патріот, громадянин, конкурентоспроможний фахівець із позитивним інноваційним мисленням і педагогічним оптимізмом, активний посередник у передачі загальнокультурних цінностей, представник національних інтересів, дослідник, здатний творчо і критично мислити, готовий до адаптації у мінливому суспільстві, а також наставник, партнер, фасилітатор, тьютор індивідуального навчання в умовах різноманітності учнівської спільноти.

Сучасна професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів регулюється Професійним стандартом, що був затверджений 23 грудня 2020 р., у якому висвітлено сучасні підходи до визначення загальних і професійних компетентностей учителя, відповідно до яких у майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки мають бути сформовані громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька загальні компетентності, а також мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, інклюзивна, здоров'язбережувальна, проєктувальна, прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична, інноваційна, рефлексивна професійні компетентності, а також педагогічне партнерство та здатність до навчання протягом усього життя [5].

Відповідно до Професійного стандарту, вчитель початкових класів разом з іншими учасниками освітнього процесу сприяє розвитку здібностей учнів і формуванню у них нави-

чок здорового способу життя, зберігаючи та зміцнюючи їхнє фізичне та психічне здоров'я. Важливим також є формування в учнів усвідомлення необхідності поважати Конституцію та закони України, додержуючись відповідних норм, захищати суверенітет і територіальну цілісність своєї країни. Власним прикладом та настановними діями вчителів має сприяти утвердженню поваги до суспільної моралі та цінностей (правда, справедливість, патріотизм, гуманізм, толерантність, працелюбство); формуванню в учнів толерантного ставлення, взаєморозуміння та поваги до всіх народів, етнічних, національних та релігійних груп населення, що базується на усвідомленні розмаїття людської спільноти [5].

Реформа Нової української школи, що, перш за все, торкнулася початкової освіти, висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, що мають реалізовувати інтегроване навчання. Відповідно, зміст і процес підготовки мають здійснюватися на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів до планування та організації освітнього середовища молодшої школи, спираючись на психологічні основи групової взаємодії. Такі вимоги передбачають перегляд змісту психолого-педагогічних дисциплін, що має бути спрямований на формування у майбутніх учителів умінь щодо визначення ними освітніх цілей на основі інтеграції, урахування міжпредметних зв'язків під час добору тем уроків; вибір оптимальних стратегій та тактик викладання, методів і технологій навчання на основі індивідуалізації та диференціації навчання з урахуванням принципів педагогіки партнерства.

Система професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в українських вищих навчальних закладах передбачає застосування диференційованого та інтегрованого підходів для створення цілісної системи підготовки, що відповідає вимогам майбутньої професійної діяльності, кваліфікаційним стандартам, індивідуальним особливостям та можливостям майбутніх фахівців на різних рівнях освіти. Такий підхід реалізується в умовах співробітництва між різними освітніми закладами, установами та організаціями, забезпечуючи взаємодію згідно з Професійним стандартом підготовки вчителів початкової школи.

Зміст, структура та обсяг професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в українських закладах вищої педагогічної освіти є ключовими елементами, що визначають якість професійної підготовки відповідно до потреб сучасного суспільства, викликів сьогодення та ідеологічних уявлень. Вона спирається на науково обґрунтовану систему дидактичного та методичного матеріалу на різних освітніх рівнях. Зміст професійної підготовки визначається освітніми програмами на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти та регламентується Стандартами вищої освіти відповідно до Національної рамки кваліфікацій, включаючи обов'язкові та вибіркові освітні компоненти, а також структурно-логічну схему підготовки майбутніх учителів, що регулюється нормативними документами.

Відповідно до мети професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи з урахуванням передового педагогічного досвіду підготовки вчителів у європейських країнах та сучасних викликів, зміст професійної підготовки визначається згідно з європейськими вимогами щодо складання навчальних планів для освітніх рівнів бакалавра і магістра, конкретизуючи реальне та фактичне навантаження, включаючи самостійну роботу і варіативну компоненту для поглиблення професійних компетентностей. Майбутнім фахівцям надається можливість реалізувати індивідуальну освітню траєкторію шляхом вибору видів, форм і методів навчання, вибіркових дисциплін, а також через оформлення індивідуального графіку навчання. Це сприяє вільному вибору напрямів освітньої діяльності, керівників науково-педагогічних досліджень, баз педагогічних практик, програм зовнішньої і внутрішньої академічної мобільності, форм та змісту неформальної й інформальної освіти. Зміст дисциплін вільного вибору спрямований на формування додаткових компетентностей, що зумовлюють успішність у професійній діяльності вчителя, визначається кафедрами, що забезпечують професійну підготовку з урахуванням пропозицій стейкхолдерів та майбутніх фахівців відповідно до потреб роботодавців.

Цілісна система забезпечення якості вищої педагогічної освіти в Україні ґрунтується на низці критеріїв, що враховують потреби суспільства і держави, а також внутрішні та зовнішні вимоги

зацікавлених стейкхолдерів. Такими критеріями є: проєктування освітніх програм, що передбачає урахування запитів суспільства та держави, а також потреб стейкхолдерів під час розроблення програм; логічна послідовність змісту освітніх компонентів, що забезпечується через логічність та зв'язність між компонентами програми; доступність програми і результатів навчання, що передбачає відповідність результатів навчання існуючим вимогам; студентоцентроване навчання та академічна свобода, що передбачає урахування академічної свободи здобувачів освіти з використанням форм і методів навчання, що відповідають принципам студентоцентрованого підходу; оцінювання здобувачів освіти має здійснюватися з урахуванням принципів академічної доброчесності; для забезпечення якості освіти викладачі мають відповідати вимогам професійної кваліфікації; забезпечення сприятливого освітнього середовища та належні матеріальні ресурси для навчання; забезпечення дієвої системи взаємодії всіх членів академічної спільноти для забезпечення якості вищої освіти та її постійного вдосконалення [9].

Висновки. Таким чином, професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в умовах сучасних освітніх реформ має включати такі аспекти, як: випереджаючий розвиток, що передбачає врахування системою майбутні вимоги та тенденції; забезпечення можливостей для розвитку професійних навичок після здобуття освіти; уведення підходів, що акцентують на потребах майбутніх учителів та їхній академічній свободі; розвиток інтегрованої системи, що поєднує навчання і дослідницьку роботу; використання сучасних практик та наукових досягнень у змісті навчальних програм; залучення міжнародних елементів та активізація міжнародного співробітництва; взаємодія з роботодавцями для адаптації навчальних програм до потреб ринку праці; надання соціальної підтримки здобувачам освіти для забезпечення успішності навчання; створення комфортних умов для навчання особам з особливими освітніми потребами; залучення майбутніх учителів до обговорення і участі у процесі планування та розроблення освітніх програм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безкопильний О.О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: теорія та методика : монографія. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 552 с.
2. Біницька К. Підготовка майбутніх учителів початкової освіти у країнах Східної Європи: теорія і практика : монографія / за наук. ред. Г. Терещука. Хмельницький : ФОП Цюпак А.А., 2018. С. 6–7.
3. Вознюк О., Дубасенюк О. Перспективні напрямки підготовки майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 93. С. 51–52.
4. Вологівська І.І. Розвиток змісту фахової підготовки вчителя іноземної мови у педагогічних навчальних закладах в Україні (друга половина ХХ ст. – початок ХХІ ст.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Житомир, 2020. С. 17.
5. Затверджено профстандарт вчителя початкових класів, вчителя закладу загальної середньої освіти і вчителя з початкової освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>
6. Карапузова Н., Манжелей Н. Інноваційне середовище як фактор формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. *Наукові записки*. 2009. № 5. С. 44–49.
7. Кремень В. «Треба допомогти дитині пізнати себе»: Василь Кремень – про те, якою має бути шкільна освіта у ХХІ столітті. *День*. 2017. № 107–108. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/treba-dopomogty-dytyni-piznaty-sebe>
8. Педагогічна Конституція Європи. Преамбула. *Вища освіта України*. 2013. № 3. С. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17
9. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми : затв. Нац. агентством із забезп. якості вищ. освіти 17 листопада 2020 р. Київ, 2020. 66 с.
10. Столяренко О.В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. 196 с.
11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

REFERENCES:

1. Binytska, K. (2018). *Pidhotovka maibutnix uchyteliv pochatkovoї osvity u krainakh Skhidnoi Yevropy: teoriia i praktyka* [Preparing Future Primary Education Teachers in Eastern Europe] : monohrafiia / [za nauk. red. N. Tereshchuka]. Khmelnytskyi : FOP Tsiupak A.A. S. 6–7 [in Ukrainian].

2. Vozniuk, O., & Dubaseniuk, O. (2020). Perspektyvni napriamky pidhotovky maibutnikh vchyteliv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Perspective directions of training future teachers for innovative pedagogical activity]. *Novi tekhnologii navchannia : zb. nauk. pr. / DNU «In-t modernizatsii zmistu osvity»*. Vyp. 93. S. 51–52 [in Ukrainian].
3. Volotivska, I.I. (2020). Rozvytok zmistu fakhovoi pidhotovky vchytelia inozemnoi movy u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh v Ukraini (druha polovyna KhKh st. – pochatok KhKhI st.) [The Development of the Content of Foreign Language Teacher Training in Pedagogical Educational Institutions in Ukraine (Second Half of the Twentieth Century – Beginning of the Twenty-First Century)]. *Candidate's thesis*. Zhytomyr. S. 17 [in Ukrainian].
4. Karapuzova, N., & Manzhelei, N. (2009). Innovatsiine seredovyshche yak faktor formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Innovative environment as a factor in the formation of professional competence of future primary school teachers]. *Naukovi zapysky*. № 5. S. 44–49 [in Ukrainian].
5. Kremen, V. (2017. 22 cherv.). «Treba dopomohty dytyni piznaty sebe» : Vasyl Kremen – pro te, yakoiu maie buty shkilna osvita u KhKhI stolitti [«We must help the child to know himself» : Vasyl Kremen on what school education should be like in the twenty-first century] [Elektronnyi resurs]. Den. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/treba-dopomogty-dytyni-piznaty-sebe> [in Ukrainian].
6. Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy. Preambula. [The Pedagogical Constitution of Europe. Preamble.] (2013). *Vyshcha osvita Ukrainy*. № 3. S. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17 [in Ukrainian].
7. Bezcopylnyi, O.O. (2020). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do zdoroviazberezhuvalnoi diialnosti v osnovnii shkoli: teoriia ta metodyka [Preparing Future Physical Education Teachers for Health Promoting Activities in Primary School: Theory and Methodology] : monohrafiia. Cherkasy : ChNU im. B. Khmelnytskoho. 552 s [in Ukrainian].
8. Zatverdzheno profstandart vchytelia pochatkovykh klasiv, vchytelia zakladu zahalnoi serednoi osvity i vchytelia z pochatkovoї osvity [The professional standard for primary school teachers, teachers of general secondary education institutions and teachers of primary education is approved] [Elektronnyi resurs]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti> [in Ukrainian].
9. Rekomendatsii shchodo zastosuvannia kryterii otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy. [Recommendations for applying the criteria for assessing the quality of an educational program] (2020 r., 17 lystop.). : zatv. Nats. ahentstvom iz zabezp. yakosti vyshch. osvity / TOV «Ukr. osvit. vydav. tsentr «Orion». Kyiv. 66 s [in Ukrainian].
10. Stoliarenko, O.V. (2015). *Modeliuvannia pedahohichnoi diialnosti u pidhotovtsi fakhivtsia [Modeling of pedagogical activity in the training of a specialist]*: nav.-metod. posib. Vinnytsia : Nilan-LTD. 196 s [in Ukrainian].
11. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky. [Strategy of Higher Education Development in Ukraine for 2022–2032] (2022 r., 23 liut.) : rozporiadzh. Kabinetu Ministriv Ukrainy № 286-r. [Elektronnyi resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].